

Аль-Фаваді Худам Мезаал Саліх
аспірант кафедри ужиткової творчості
та методики художнього навчання
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», (Ірак)

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД КРЕАТИВНОЇ ЗДАТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПОЛІ ХУДОЖНЬО- ПРИКЛАДНИХ РЕМЕСЕЛ

***Анотація.** У статті розглянуто основні світоглядні уявлення науковців про «креативність» і «творчість», представлені у психолого-педагогічних дослідженнях як важливі характеристики особистості. Висвітлено шляхи формування і розвитку креативної здатності студентів у процесі художнього навчання в полі мистецько-прикладних ремесел. Визначені концептуальні особливості методики розвитку креативної здатності студентів в полі художньо-прикладних ремесел.*

***Ключові слова:** креативність, креативне мислення, креативна здатність, поле художньо-прикладних ремесел.*

***Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими, практичними завданнями...** У світовому вимірі виник запит на нову складову особистості – інформаційно-креативну культуру. Вчені відзначають, що креативні здібності є однією із важливих освітніх цілей, яких суспільство намагається досягнути, бо розвиток креативної здатності сприяє самореалізації, прогресії індивідуального таланту і підвищенню його*

професійної компетентності як здатності фахівця до виконання професійних функцій.

Зміни в системі педагогічної освіти потребують розгляду нових інноваційних технологій формування і розвитку креативної здатності майбутніх фахівців, комплексу професійних умінь у вирішенні завдань фахової діяльності. Однак, у сучасних дослідженнях і теоріях педагогіки ще не відбувся в повній мірі науковий розгляд методики загальнопрофесійної підготовки таких фахівців. Тому, педагогічна проблема є важливою для створення якісно – креативного середовища у навчальному закладі, спрямованого на розвиток креативної здатності майбутніх фахівців, зокрема розвитку в полі художньо-прикладних ремесел.

Аналіз досліджень, в яких започатковано розв'язання проблеми, виокремлення невисвітлених питань... Наразі проблема креативності стала предметом уваги значної кількості досліджень у різних галузях знань, а особливо психології та педагогіки. Проблеми, що пов'язані з розвитком креативності особистості досліджують М. Айзенк, Ю. Альошина, Д. Богоявленська, В. Вишнякова, С. Гіппіус, Л. Гофман, А. Грецов, С. Гончаренко, С. Девіс, В. Дружинін, Л. Єрмолова-Томіна, М. Кроз, С. Коновець, І. Левін, А. Маслоу, В. Моляко, Я. Пономарьов, Н. Рождественська, К. Роджерс, А. Роу, С. Рубінштейн, Б. Теплов, А. Толшин, Е. Торренс, М. Холодна, І. Харламов, В. Шадриков, В. Шубинський та інші.

Визначення педагогічного контексту категорії «креативне мислення» та шляхів його розвитку подано в дослідженнях психологів і педагогів ХХ ст. – Дж. Брунера, Л. Виготського, Дж. Дьюї, Д. Клустера, Ж. Піаже, Д. Халперна та ін. Еволюцію поглядів на креативне мислення, його роль у світовій

освіті к. ХХ – поч. ХХІ ст. відображено в працях Е. Боно, М. Брауна, М. Вайнштейна, С. Кілі, М. Ліпмана, Р. Пауля, О. Петрова, В. Ружієйро, Ч. Темпла та ін. Відтак проблема креативності набуває надзвичайного значення, що ставить необхідність розроблення та формування нових наукових підходів до організації й здійснення різноманітних форм навчання та виховання, становлення і розвитку нових творчих особистостей, спроможних до креативної діяльності у різних сферах життя. Загалом, як зазначає, С. Коновець, у більшості наукових досліджень креативність розглядається як процес створення чогось нового для суспільства або для себе з повною реалізацією ресурсів творчого мислення, інтелекту, інтуїції, уяви та творчих здібностей [1].

Психологічні засади творчості приваблюють науковців і їх цікавлять питання формування, класифікації та процесуальності творчості. Творчість - явище загадкове й складно піддається класичним методам вивчення, що змушує шукати нові підходи, переглядати класичні, поєднувати вітчизняний та іноземний досвід. Психологічним факторам, які сприяють формуванню творчих здібностей особистості, мотивам її творчої діяльності, розвитку творчої активності належне місце відведено в розвідках І. Аверіної, Т. Галкіної, Ю. Гільбуха, О. Киричука, Н. Козленко, А. Матюшкіна, В. Моляко, Б. Нікітіна, В. Рибалки, М. Смульсона, М. Холодної, Г. Чистякової.

Поняття «здатність» у педагогіці досліджують багато сучасних вчених. Так, С. Гончаренко визначає його як властивість індивіда, пов'язану з його можливістю, спроможністю, схильністю до виконання певної діяльності [2], І. Харламов трактує як психічні властивості особистості, що

розвиваються у процесі навчання й обумовлюють активність та успішність людини. Виходячи з провідних думок фахівців, можливо встановити, що поняття «здатність» – це психологічний стан індивіда, в якому він готовий до виконання певного виду продуктивної діяльності. Зважаючи на це, загальні вимоги до властивостей і якостей випускника педагогічного навчального закладу як соціальної особистості подаються як перелік здатностей вирішувати педагогічні, психологічні, методичні проблеми і завдання педагогічної діяльності й системи вмінь, що є відображенням наявності цих здатностей.

Сучасна практика демонструє відсутність комплексного дослідження методики формування і розвитку креативних здатностей засобами художньо-прикладних ремесел у процесі художнього навчання.

Мета дослідження: розкрити на основі аналізу психолог-педагогічних досліджень зміст креативності і творчості як важливих характеристик особистості і висвітлити шляхи формування і розвитку креативних здатностей в процесі художнього навчання в полі художньо-прикладних ремесел.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів...

Об'єктивні зміни в сучасному суспільстві вимагають фахівців нового типу, які характеризуються не тільки високим рівнем набутих знань, але й зорієнтованістю на постійний саморозвиток, наявністю прагнень до досягнення нових цілей. Реформи особливо стосуються освітнього простору, зокрема художньої підготовки майбутніх фахівців. Так, у художній освіті професійний рівень фахівця визначається не тільки комплексом академічних знань і умінь, а здатністю постійно навчатися, опановувати нові

принципи творчої діяльності, знанням методів інтеграційної творчої діяльності. Усе це входить у систему метазнань і метаумінь і визначає професійну здатність і професійну майстерність людини. Основні якості професійної здатності фахівця формуються в період його навчання, що ставить необхідність зміни змісту традиційного навчання в бік його компетентнісного виміру.

У сучасній педагогіці активно здійснюється пошук нових методів, дидактичних підходів і засобів, котрі могли б надати гарантоване досягнення запланованої мети навчання. Незважаючи на те, що діапазон цих пошуків значний, але результати ще не задовольняють в повній мірі вимогам часу, тому, що стримуються у межах теоретичних концепцій традиційної педагогіки і формуються на стереотипах педагогічного мислення. Наразі стає очевидним, що навчальна діяльність не виступає як цілеспрямоване формування креативної здатності студентів. На сьогодні ж, як підкреслює М. Романенко, сучасна педагогічна практика не може виконати зазначене завдання, виходячи із існуючих психологічних установок організації навчально-виховного процесу. Базовий механізм розвитку свідомості студента розглядається тільки як присвоєння ним певного суспільно-історичного досвіду, який позбавляє студента власної активності та ініціативи, самої можливості культурної творчості, і як наслідок цього, «домінує стандартизаційний контент інтеграції у культурне середовище, в той час, як індивідуально-творчий компонент, який у змозі розвивати саму культуру (постійно породжувати її), залишається невідтвореним» [3, с. 26].

Такий стан притаманний художній освіті. Так, І. Кириєнко наголошує на тому, що відправною точкою діяльності митця є його здатність

інтегративно, синтетично мислити з певною культурною зрілістю, й подальше підкреслює, що вона формується в сполученні як з досягненнями цивілізаційного прогресу, так із традиціями культури, де митець реалізується як творча особистість [4].

Розуміючи, що творча особистість розвивається на засадах креативного мислення, вчені виявляють великий інтерес до вивчення креативних здатностей, а тому, як зазначає, зокрема Н. Махмуд, здатність необхідно розвивати із урахуванням того, що цей вид мислення є вимогою життя високорозвинених суспільств і різних освітніх установ [5].

Аналіз наукових праць свідчить, що креативне мислення – одна зі складових креативних здатностей, яке відносять за різними класифікаціями до різновидів логічного, практичного й понятійно-абстрактного, художньо-образного мислення, підкреслюючи такі його характеристики, як цілеспрямованість, самостійність, обґрунтованість, орієнтування на чіткі критерії, гнучкість і відповідальність. *Креативне мислення являє собою динамічний процес, сутність якого полягає у виконанні певних операцій – прийомів: аналізу, синтезу, оцінювання як власних думок і результатів діяльності, так і інформації про думки й діяльність інших.* Вивчення сутності процесу формування креативного мислення свідчить, що він може успішно відбуватися за умов мотивації художньо-практичної діяльності: стимулювання мислення і створення захоплюючих можливостей для роздумів.

У нашому дослідженні акцентуємо увагу на концептуалізації засад креативної здатності через визначення сутності понять «креативний» і «творчий» і творчості студентів через простір художньо-прикладних ремесел.

Зокрема. К. Роджерс визначає, що існують різні підходи до визначення творчості. Згідно міркуванням вченого процес творчої діяльності спрямовується на створення нового продукту, форма і зміст якого виражається індивідом, з одного боку, а з другого – обумовлюється матеріалом, подіями, людьми й обставинами життя [6]. Доцільним для нашого дослідження є визначення поняття креативності, запропоноване К. Роджерсом. Психолог вважає, що здатність особистості до незвичайних сполучень елементів і понять є умовою творчості. Ця здатність передбачає спонтанну гру з ідеями, відтінками, формами, відношеннями – комбінування елементами і складання з них неймовірних сполучень, пропонування неймовірних гіпотез, знаходження проблем у загальновідомому, вираження недоречного, перевтілення однієї форми в іншу, сполучення непоєднуваного. Саме із цієї спонтанної гри – дослідження формується інтуїція, креативне мислення, творче бачення нового і суттєвого в житті [6].

Інша позиція до поняття «творчість» представлена у розвідках Д. Богоявленської. Зокрема науковець відмічає, що головна перепона у тлумаченні поняття «творчість» пов'язана, передовсім, із відсутністю фундаментальних праць про безпосереднє операційне, психологічне її наповнення, що зумовило виникнення світоглядної позиції про творчість лише як новий продукт [7]. Виходячи із концептуального підходу Дж. Гілфорда, який розкриває творчі здатності на основі виокремлення в якості самостійної здатності – «творчеськість», Д. Богоявленська визначає її як здатність не просто до вищого рівня виконання будь-якої діяльності, але до її перетворення і розвитку [7, с. 36].

«Творчісцькість» як концептуальна ідея (за Д. Богоявленською) у контексті дослідження виступає в якості нової проблеми, що пов'язано з феноменом ціле покладання в тому сенсі, коли «творчість у власному смислі цього слова починається там, де перестає бути тільки відповіддю, тільки рішенням поставленого завдання» [7, с. 38].

Креативну здатність як самоактуалізацію особистості достатньо чітко визначає у А. Маслоу. Згідно з його міркуваннями, «самоактуалізація – це не відсутність проблем, а рух від часових і нереальних проблем до проблем реальних» [8, с. 115]. Особливості самоактуалізованих людей (за А. Маслоу) такі: більш ефективно сприйняття і комфортне ставлення до дійсності; прийняття (себе, других, природи); спонтанність, простота; зосередженість на завданні; деяка відчуженість і потреба в усамітненні; самостійність, незалежність від культури і середовища; постійна свіжість оцінки; самоактуалізована творчість; опір акультурації, трансцендування однієї культури [9].

У психолого-педагогічних дослідженнях креативність визначають як важливу характеристику для сучасної особистості, як складне, багатовимірне й багаторівневе явище. Із досліджень слідує, що поняття «креативний» і «творчий» мають спільну сутнісну основу, але все ж відрізняються одне від одного. Як підкреслює С. Коновець, «якщо візуально уявити вертикальний вектор цілісного гармонійного розвитку особистості у вигляді спіралі, то якість «креативність» буде розташована дещо вище, ніж «творчість», і це «зумовлено різницею у широті сфери творчого мислення, різноманітності форм актуалізації творчого потенціалу особистості та рівнем сформованості її мотивації відносно творчих актів» [1, с. 131]. На сьогодні, як робить висновок

С. Коновець, існує чимало визначень креативності як певної протилежності стандартності, конформності та звичайності. Серед них привертають увагу наступні: креативність – як особливий різновид творчого мислення; креативність – як спроможність створювати щось нове, оригінальне та незвичайне; креативність – як відкритість до нового життєвого чи іншого досвіду, особистісна незалежність, оригінальність, самобутність; креативність – як здатність продуктивно діяти у невизначених, проблемних ситуаціях, в яких відсутні підказки, інструкції та якісь гарантії успіху» [1, с. 129 - 130]. Погоджуючись із різними визначеннями креативності, науковець доповнила власною інтерпретацією сутності даного феномена, зазначивши, що креативність, перш за все, «це високорозвинена спроможність особистості до цілісного акту творення у будь-якій царині людської життєдіяльності» [1, с. 136].

Виходячи із вищезазначеного, можливо стверджувати, що креативна здатність охоплює як елементи креативності в їхній сутнісній характеристиці, так і творчість в її традиційному понятійному значенні й вимірі.

Виявлення характеристик поняття «творчість» в його відмінності від «креативності» уможливило виокремлення його сутності, що процес творчості в його розвинених формах не алогічний креативному процесу, оскільки відбувається хоча і не під повним, але все ж контролем логіки. Традиційно творчість уявляється ірраціональною, позаяк існують такі її частини, що тільки констатуються і працюють в режимі «чорного ящика» (наприклад, ефекти народження нового змісту і механізми інтуїції, де в першому і другому випадку є передумовою, результатом.

Наближенням у розумінні понять «творчості» і «креативності» як їх певного синтезу можливо вважати концепцію миследіяльності Г. Щедровицького, де миследіяльність визначається як певна ідеалізація ситуації. У своїй структурі миследіяльність представлена як послідовність операцій по перекладу фрагментів і частин «ситуаційного сенсу», що складається в ході різноманітного розуміння в парадигматичну систему діяльності, де проходить формалізації змісту знання. В концепції Г. Щедровицького опора зроблена на колективно-групове миследіяння (звідси і розроблена ним і його школою теорія організаційно-діяльнісних ігор), а також на формалізацію, схематично-графічне відображення актів думки. За такого концептуального підходу проходить відсторонення від індивідуально-особистісного, екзистенційного змісту миследіяння. У своїй теорії вчений окреслює, що «глибинні пізнавальні можливості результатів миследіяння знаходять своє втілення в культурно закріплених, парадигматичних, трансльованих формах творчої діяльності» [10].

Отже, креативна здатність може активно реалізовуватися в продуктивно-творчій діяльності.

Для розгляду проблеми ми визначили поле художньо-прикладних ремесел, в якому найбільш оптимально можна формувати і розвивати креативні здатності особистості. На нашу думку, поле художньо-прикладних ремесел є одним із найважливіших напрямків у розвитку креативної здатності в сучасній художній освіті. Художньо-прикладні ремесла найбільш широко використовують методи експериментів із різними матеріалами екологічної маргіналізації в створенні нової естетичної ужиткової форми виробу, що повністю відповідає креативним і творчим характеристикам художньої діяльності індивіда. Такий розгляд

повністю співпадає із думкою Сеонаїда М. Робертсона (Seonaid M. Robertson). Автор праці «Creative crafts in education» (1961) визначає художні твори, як систему, яка виникає від того, що художник або аматор мистецтва створюють художньо-естетичні ознаки виробів, в яких поєднано належну художню техніку, прийоми і способи образного формотворення з природними властивостями матеріалів.

Виконання художньо-естетичних, образних виробів ужиткового призначення в полі художньо-прикладних ремесел зумовлює певний креативний досвід. Креативна здатність проявляється в ході вибору матеріалів екологічної маргіналізації для використання в сучасних художніх творах й проходить у діапазоні експериментів, художньо-образного бачення витратних матеріалів і відходів, їхніх комбінацій для формоутворення. Сировинний матеріал в полі художньо-прикладних ремесел є тією «креативною мовою», яка дає можливість студентам вільно висловлюватися. Саме сировинний матеріал екологічної маргіналізації, котрий може бути практично реалізований у виробках художньо-прикладних ремесел є об'єктом творчої продуктивної діяльності, спрямовує студентів на творчу діяльність.

Формування креативної здатності студентів у полі художньо-прикладних ремесел виходить із того, що вони повинні бути повністю обізнані про те, які навколо відбуваються зміни в часі, такі як: сучасні тенденції, ідеї або матеріали, які забезпечують сучасні технології, вони повинні вміти пов'язувати між собою сучасні технології та інновації з художньо-прикладними ремеслами, оскільки поле ремесел поєднує в собі функціональні та технічні принципи в інноваційних роботах, спрямованих на створення художнього образу. На основі узагальнення наукових праць із визначеної проблеми дослідження ми визначили характеристику

концептуалізації засад креативної здатності студентів в полі художньо-прикладних ремесел, що представлено в табл. 1.

Таблиця 1.

Концептуалізація засад креативної здатності студентів у полі художньо-прикладних ремесел

Креативність	Творчість	Креативні здатності
протилежність стандартності, конформності та звичайності; цілеспрямованість, самостійність, гнучкість; здатність не просто до вищого рівня виконання будь-якої діяльності, але до її перетворення і розвитку; більш ефективне сприйняття реальності і більш комфортне відношення до неї; спонтанність, простота, натуральність, природність; самостійність, незалежність від культури і середовища; постійна свіжість оцінки; самоактуалізована творчість; опір домінуванню однієї культури, стилю, напрямку мистецтва; особливий різновид творчого мислення; спроможність створювати нове, оригінальне та незвичайне; особистісна незалежність,	цілеспрямованість, самостійність, обґрунтованість, орієнтування на чіткі критерії, гнучкість і відповідальність; відкритість до нового життєвого чи іншого досвіду; готовність до виконання певного завдання; обумовленість матеріалом; твори повинні бути зовсім новими; здатність до незвичайних сполучень елементів і понять є умовою творчості Основна характеристика: з'єднання належних технік з природними властивостями матеріалів (Сеонаїд М., Робертсон);	уміння ставити творчі завдання високого рівня складності та вирішувати їх; висловлюються й обґрунтовуються власні ідеї, позиції, думки; конструюються власні гіпотези, узагальнюються й аналізуються нові відомості, інтерпретуються їхні результати; виконуються роботи, що відображають креативність мислення Основна характеристика: поєднання функціональних та технічних принципів в інноваційних роботах; «креативність мови» вільного висловлювання; виявлення нових принципів на основі кожного матеріалу окремо або при

оригінальність, самобутність; продуктивно діяти у невизначених, проблемних ситуаціях, в яких відсутні підказки, інструкції та якісь гарантії успіху Основна характеристика: високорозвинена спроможність особистості до цілісного акту творення у всіх сферах людської життєдіяльності (С. Коновець)	здатність до незвичайних сполучень елементів і понять є умовою творчості (К. Роджерс)	з'єднанні їх, спрямованих на творчу діяльність; переосмислення вторинного речового – сировинного матеріалу для художньої творчості; експерименти на різних видах сировини з метою досягнення нових естетичних бачень (Д. Богоявленська, А. Маслоу, Н. Махмуд)
--	---	--

Отже, головними чинниками у процесі формування креативної здатності студентів в полі художньо-прикладних ремесел основними є:

а) вміння ставити творчі завдання високого рівня складності та відповідати на них; аналізувати, синтезувати, оцінювати інформацію; висловлювати й обґрунтовувати власні ідеї, позиції, думки; конструювати власні гіпотези, узагальнювати й аналізувати нові відомості, інтерпретувати їхні результати;

б) виконувати художньо-образні вироби, що відображають наявність креативного мислення, креативної здатності, художньо-прикладної творчості.

Висновки і перспективи подальших досліджень...

На основі викладеного вище можливо зробити певні висновки:

- у психолого-педагогічних дослідженнях визначено певні концептуальні засади креативної здатності як важливої характеристики для особистості, як складне, багатовимірне і динамічне явище;

- креативна здатність – це особливий вид діяльності людини, що спрямована на самостійне розв’язання нею конкретних завдань через всебічну «творчіськість»;

Узагальнення концептуальних засад креативної здатності як особливого діяльності індивіду дозволяє окреслити зміст моделі процесу художнього навчання в полі художньо-прикладних ремесел, що передбачає: використання на заняттях розумово-практичних завдань, різних форм діяльності студентів; завдань, що передбачають формування креативного мислення й практичних способів діяльності, розвиток креативних мисленнєвих операцій аналізу, синтезу, оцінювання; навчання спеціальних прийомів креативного опрацювання інформації в усній і графічній формі – ескізів; системне використання методів проблемного й інтерактивного навчання; поєднання індивідуальної, групової та колективної форм організації навчальної діяльності; застосування ступеневої структури занять з поєднанням теорії і практики.

Виходячи із концепції нашого дослідження, особливого значення ми надаємо подальшому дослідженню проблем «креативної здатності» студентів в полі художньо-прикладних ремесел засобами екологічної маргіналізації й розробки методики художнього навчання у зазначеному дослідженні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коновець С. В. Творчий розвиток учителя образотворчого мистецтва: монограф. / С. В. Коновець. – Рівне: Волинські обереги, 2009. – 384 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – Вид. 2, доп. і виправл./ С. У. Гончаренко. – Рівне: Волинські обереги, 2001. – 480 с.

3. Романенко М. І. Соціальні та парадигмально-когнітивні детермінанти розвитку сучасної освіти / М. І. Романенко: автореф. дис... д-ра. філ. наук // 09.00.10 – Філософія освіти. – Дніпропетровськ, 2003. – 41 с.
4. Кириенко И. П. Преемственная безбарьерная подготовка дизайнера в условиях региональной культуры / И. П. Кириенко: автореф. дисс. ... канд. искусств. / 17.00.06 – техническая эстетика и дизайн. – Москва, 2012. – 36 с.
5. Mahmoud N. Patterns of semantic organization and its relationship with intelligence and academic achievement / Nabil Mahmoud // Egyptian Journal of Educational Research. – 2011. – P. 30.
6. Роджерс К. Р. Взгляд на психотерапию: становление человека / К. Р. Роджерс: [Пер. с англ.]. – М. : Универс, 1994. – 480 с.
7. Богоявленская Д. Б. Субъект деятельности в проблематике творчества/ Д. Б. Богоявленская // Вопросы психологии. – 1999. - №2. – с. 35 – 40.
8. Maslow A. Toward a psychology of being / A. Maslow. - 2d. Ed. – New York: Van Nostrand, 1999. – 320 p. ISBN: 978-0-471-29309-5
9. Maslow A. Motivation and personality/ A. Maslow. - Rev. ed. – New York: Harper and Row, 1970. – 320 p.
10. Щедровицкий Г. П. Схема мыследеятельности: системно-структурное строение. Смысл и содержание / Г. П. Щедровицкий // Системные исследования: Методологические проблемы. – М., 1986. – С. 124-150.

REFERENCES

1. Konovets' S. V. Tvorchyu rozvytok uchytylya obrazotvorchoho mystetstva: monohraf. / S. V. Konovets'. – Rivne: Volyns'ki oberehy, 2009. – 384 s.

2. Honcharenko S. U. Ukrayins'kyy pedahohichnyy slovnyk. – Vyd. 2, dop. i vypravl./ S. U. Honcharenko. – Rivne: Volyns'ki oberehy, 2001. – 480 s.

3. Romanenko M. I. Sotsial'ni ta paradyhmal'no-kohnityvni determinanty rozvytku suchasnoyi osvity / M. I. Romanenko: avtoref. dys... d-ra. fil. nauk / 09.00.10 – Filosofiya osvity. – Dnipropetrovs'k, 2003. – 41 s.

4. Kyryenko Y. P. Preemstvennaya bezbar'ernaya podhotovka dyzaynera v uslovyyakh rehyonal'noy kul'turi / Y. P. Kyryenko: avtoref. dyss. ... kand. yskusstv. / 17.00.06 – tekhnicheskaya estetyka y dyzayn. – Moskva, 2012. – 36 s.

5. Mahmoud N. Patterns of semantic organization and its relationship with intelligence and academic achievement / Nabil Mahmoud // Egyptian Journal of Educational Research. – 2011. – P. 30.

6. Rodzhers K. R. Vz'hlyad na psykhoterapyyu: stanovlenye cheloveka / K. R. Rodzhers: [Per. s anh.]. – M. : Unyvers, 1994. – 480 s.

7. Bohoyavlenskaya D. B. Sub'yeckt deyatel'nosty v problematyke tvorchestva/ D. B. Bohoyavlenskaya // Voprosy psikhohyyu. – 1999. - №2. – s. 35 – 40.

8. Maslow A. Toward a psychology of being / A. Maslow. - 2d. Ed. – New York: Van Nostrand, 1999. – 320 p.

9. 9. Maslow A. Motivation and personality/ A. Maslow. - Rev. ed. – New York: Harper and Row, 1970 – 320 p.

10. Shchedrovyytskyy H. P. Skhema misledeyatel'nosty: systemno-strukturnoe stroenye. Smisl y soderazhnye / H. P. Shchedrovyytskyy // Systemnie yssledovanyya: Metodolohycheskye problemi. – M., 1986. – S. 124-150

**Аль – Фавади Худам Мезаал Салих.
Концептуализация оснований креативной
способности студентов в поле художественно-
прикладных ремесл.**

***Аннотация.** В статье отображены основные мировоззренческие представления о «креативности» и «творчестве» как важных характеристиках личности, сделанные в психолого-педагогических исследованиях. Раскрыты пути формирования и развития креативной способности студентов в процессе художественного обучения в поле прикладных ремесел искусств. Определены концептуальные особенности методики развития креативной способности студентов в поле художественно-прикладных ремесел.*

***Ключевые слова:** креативность, креативное мышление, креативные способности, поле художественно-прикладных ремесел.*

Al-Favadi Hudam Mezaal Salih. Conceptualisation of basis a creative ability of students in the field of art-craft applications.

***Annotation.** In the article the basic idea of «creative ability» in psychological and educational research. Reveals the essence of the field art-applied craft to form creative ability of students in system of art education. The peculiarities of the creative ability of students in the field of art-craft application on the basis of creativity and creation.*

***Keywords:** creativity, creative thinking, creative ability, field art-applied craft.*